

ATTAVITSOQ INATSIARTUNI

UKA2023/007

25-09-2023

Knud Mathiassen

2024-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Aallarniut

2024-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut imaattumik oqaaseqarfignissavara:

Aalisarneq piniarnerlu Kalaallit Nunatsinni inuussutissarsiutit pingaarnersaraat, taamaattumik tunisassiorfeqarnikkut inerisaajuarnissaq aamma minnerunngitsumik avammut aalisakkanik niuernerminni aqutissat akillu pitsaanerpaat anguniarneqartuartaqarput.

Aamma tamanna Tasiilamut eqqaanullu atuuppoq, tassami ukiorpassuannorput Tasiilami aalisakkanut tunisassiorfeqalernissaa eqqartorneqartaraluarpat, kisiannili piviusunngortinneqassanani, naak tappavani sinerik avataalu aamma aalisagarpassuaqaraluartoq.

Isumaqarpunga Tasiilami aalisakkanut tunisassiorfeqalernissaa pisariaqarluinnartoq, tamanna suliffissaqartitsinermit aningaasarsiornermullu aamma iluaqutaassamat, tassami 2022-imut Namminersorlutik Oqartussat Suliffeqarfiutaasa naatsorsuutaat qiviraanni, tassani ilaatigut takuneqarsinnaavoq Royal Greenland akileraarutit akilereerlugit 186,5 mio kr.-nik sinneqartooruteqarsimasoq. Taassuma takutiinnarpaa aalisarnikkut tunisassiorfeqarnikkut aalisakkanillu niueruteqarneq imminut akilersinnaasoq.

Piniarneq

Piniarneq suli aamma tunumi inuuniarnikkut ilaqutariippassuarnut pingaaruteqarluinnartoq uggornaraluartumik ilaatigut piniakkanik uagut isumarput malillugu eqqunngitsumik ingasattajaartumillu killilersuinerujussuarmik eqqornerlunneqarpoq, naak uumasut nerisareqatigiinnerat aamma eqqarsaatigalugu assersuutigalugu qilalukkat qernertat agguaqatigiisillugu ukiumut aalisakkanik pisassiissutigineqartartut sinnerlugit amerlanerusunik nerisaqartaraluartut tupinnaannartumik pisarineqarsinnaanerit piffissap ilaani killilersorneqarpoq. Isumaqarpunga taama eqqarsariaaseqarneq kalaallit inooriaatsitsinnut ileqqutsinnut pisariaqartitsinitsinnullu naapertuunnerusumik iluarsiivigineqartariaqartut.

ATTAVITSOQ INATSIARTUNI

Maluginiarpara 2022-mut aningaasanut inatsimmi aalisarnermiit isumalluutitut akitsuutit missingersuusiorteranni aalisakkanut akini kiisalu avammut niuerfiusartuni Covid 19-ip kiisalu Rusland-ip Ukrainemut saassussinera pissutaallutik avammut niuerneq nalorniartorsiortitsisimasoq, taamaakkaluartoq qujanartumik paasinarsivoq Rusland-imut niuernermiit nunanut allanut aalisakkanik niueruteqarneq 140 mio. sinnerlugit iluanaaruteqarfiusimasoq. Kisianni aamma maluginiarpara 2022-imi aalisakkat qaleruallillu avammut niuerutigineqarsimasut 15 - 20 tons-it tungaanut qaffasinnerusimasut. Pissutsillu taamaannerat soorunami aamma aappaagumut missingersuusiorteranni sunniuteqartoq.

Umiarsualiveqarneq

Ålborgip umiarsualivianiik Århus-ip umiarsualivianut Royal Arctic Line-ip nuunnera akisunaarujussarneqarsimasutut isikkoqarpoq RAL 2022-imi 96,2mio.-inik amingartooruteqarsimavoq naatsorsuutigisamiillu Ålborg-imiit Århus-imut nuunneq minnerpaamik 60mio. kr-inik akisunaarlugu. Neriuppunga kukkunerit taamaattut pinaveersimatinnissaat Naalakkersuisunit eqqumaffigineqassasut.

Nukissiuutit

2025-ip kingorna erngup nukinganik nukissiorfiliornissamut aningaasaliinerit annertuut aallartinneqartussaapput, pissanngatigisarali unaavoq Tasiilami erngup nukissiorfiata allilerneqarnissaa 2025-mi pisussaamat, alliliinissamut assartuussinissat eqqarsaatigeriaraanni aatsaat 2025 aasaanerani allilerinissamut umiarsuarmik assartuinerit pisussaapput, 2025-mimi upernaakkut qinersisussaavugut. Tamassuma kingunitsianngua pilersaarutit allanngortinneqanngilluinnarnissaat maannangaaq pimoorusseqqissaarlunga oqaatigereerusuppara.

Suliffeqarneq

Suliffissaaleqisut qujanartumik nuna tamakkerlugu ikiliartorput, tassa agguaqatigiisillugu januar 2023-imi suliffissaaleqisut nalunaarsorneqarsimasut katillugit 1.390-iusut oqaatigineqarmat, kisianni suli takussutissaqarpasinngillat inuusuttut 15-iniik 29-inut ukiullit? suliarmita taanna sumut killippa? Nunatsinni kommunit ilaat suliffissaaleqisut nalunaarsorneqartarnerisa saniatigut aamma suliffeqarfiit suleqatigalugit sulisussaaleqineq nalunaarsortalersimavaat, tamannalu siunissaq eqqarsaatigalugu nunamut tamarmut atuutilersinneqartariaqartoq isumaqarpunga, tassa

ATTAVITSOQ INATSIARTUNI

malunnarluinnartumik nunatsinni sulisussanik amingaateqarnerput
isiginngitsuusaaginnarneqarsinnaanngimmat.

Takornariaqarnek

Nunatsinni takornariaqarnek pinngortitamut avatangiisinullu assorujussuaq mingutitsiviusoq aningaasarsiornikkut annerusumik iluaqutigineqanngilaq!

Takornariarpassuit aningaasarsiornikkut annerusumik iluaqutigisinnaasaraluagut iluaqutiginngilavut, minnerunngitsumik umiarsuit takornariartaatit annerusumik nakkutigineqaratik iluarisattaanguaminnik nunatta imartaani piumasaannarminnik angallapput annerusumillu akiliuteqassanatik, qanorli mittarfissarsuit Ilulissani, Nuummi kujataanilu atulerpata ?

Assersuut: unnuisarfinni takornariat unnuisut sumiiffimmut akitsuummik kommunip karsianut akiliisinneqarnek ajorput, naak nunani allani tamanna atuutereeraluartoq, tassami aamma tamakku pillugit illoqarfimmi takornariaqarnerpaasumi 2012-imi takornariat misissuiffigineqarnerini apersorneqarnerinilu aperineqartut 90 %-isa lokalafgift-imik unnuinermut ataatsimut inummut ataatsimut 30 kr-inik akiliuteqartinneqarunik ajoriffissaqartissimannikkaluarat, ullumikkumut-aasiit susoqanngilaq??? Naak taamatut akiliuteqartitsisarneq nunani allani atorluarneqareeraluartoq.

Isumaqaarpunga kommunit inatsisitigut takornarianut akiliuteqartitsisinnaalernissaat periarfissinneqartariaqartoq, soorlu assersuutigalugu Savalimmiuni periarfissat taamaattut kommuninut atuutilersinneqarsimasut.

Aammami taamaaliornissaq kommunerujussuit siunniunneqarmatali akisussaaffinnik pisussaaffinnillu kommuninut nuussinissaq siunertarineqaraluarat, kisiannilu-aasiit piviusunnagortinneqarani. Isumaginninnermut oqartussaaffiup ilaa eqqaassanngikkaanni.

Aamma tamanit ilisimaneqarpoq umiarsuit takornariartaatit aasaq manna katillugit 7-800-it missai amerlassusillit nunatsinnut tikissimasut annerusumillu-aasiit nunatsinnut aningaasanik isaatitsiviunatik

Takorluulaartingu umiarsuaq taama amerlatigisut, taakkunanga ataaseq anartarfiit imaarnerinut, eqqakkanut ilaallu ilanngullugit qanoq annertutigisumik mingutitsisartoq ?

ATTAVITSOQ INATSISARTUNI

Tamannalumi aamma Nerás-ikkut umiarsuit takornariartaatit silaannarmik mingutitsisarnerat pillugu misissuisimanermikkut uppersareernikuuat.

Taamaakkaluartoq Naalackersuisut nunaqarfinni eqqangarsuarnik ikuallaaqqusinngillat, uffa iluameernerusumik eqqarsarsinnaangunik Umiarsuarsuit avatangiisitsinni mingutsitingaartut siulliullugit avatangiisinut akitsuuteqartitsinikkut, umiarsuullu tikinneranut akiliuteqartitsinikkut aamma annertunerusumik piumasaqaateqarnikkut sulissutigisariaqarlualugu Nunaqarfimmiunut tupinnaannartumik sakkortuunik piumasaqarput allaat Naalackersuisut niuvukkanik eqqakkanillu amerlisaaniartutut nalilertariaqarlutik.

Eqqarsaatigilaarsiuk aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi umiarsualivimmiititsinermut akitsuut missiliorneqarpoq 14,5 mio-inik isertitsissutaassasoq, uffa massa umiarsuit takornariartaatit 7-800 missai nunatsinnut tikitalereersut, taakkulu taamaallat 10 mio kr-inik isertitsissutiginissaat naattorsuutigineqartoq, tassangoq kalaallit nunarput umiarsuakkut ornitassat akikinersarimmassuk. TAAMAATTOQARSINNAANNGILAQ.

Savalimmiuni umiarsuit takornariartaatit umiarsualivimmulluunniit tulangikkaluarlutik umiarsualivimmiinnermut akiliuteqartinneqartarput aamma pinngitsooratik avatangiukkaangata nunaqavissumik ilisimasortalerneqartarput, tamakku aamma aningaasarsiutigineqarput malitassaraluagut ! Naalackersuisut eqqarsarlualarniaritsi !

Umiarsuit takornariartaatit amerligaluttuinnartillugit aamma tamakku aalisartunut piniartunullu akornutaalerput, pingaartumik aamma piniagassat naliginnaasumik ingerlaartarnerinut sunniuteqapilussinnaallutik, taamaattumik piumasaqaataasariaqarpoq.

1. Umiarsuit nunatsinnut tikittut tamarmik sømil-it isikkaneq marluk/aqqaneq marluk sinerissat qanittuanut appakaatinnginnerminni motor-imut orsussamik mingutitsinnginnerusumik atuisalernissaat,
2. Umiarsuit takornariartaatit Nunatta imartaani angalanerminni tamatigut ilisimasortanik nunatsinneersunik atuisalernissaat inatsisitigut piumasaqaataasariaqartoq,
3. Umiarsuit takornariartaatit illoqarfinnut nunaqarfinnullu tikinnerit tamaasa umiarsualivissinninnermi, kisaqqangunik kisaqqanngikkaluarunilluunniit avatangiisit

ATTAVITSOQ INATSIARTUNI

illersorneqarnissaannut akiliuteqartinneqartassasut kommunip tikiffiusup karsianut nakkartussamik,

4. Takornariat umiarsuarmut ilaasut tamarmik minnerpaamik 50 kr-mik avatangiisinut akitsuummik akiliisinneqartalissasut.
5. Umiarsuit takornariartaatit aammalu tingerlaataannallit inatsisitigut piumaffigineqarnerulerlutillu nakkutigineqarnerulernissaat piumasaqaataasariaqartoq.

11. semtember 2023 takoreerparput umiarsuaq takornariartaat tunup avannaani ikkarlittuq, qujanartumik paasisat malillugit annerusumik ilaasunik ajoquserfiunngitsumik aamma paasereerparput takornariarpasuit peqqinnissaqarfimmut artorsareeqisumut aningaasartuuteqarfiulereersut.

Ineqarneq

Ajutoornerit avatangiisinullu mingutitsinerit killilersimaarneqassappata aamma takornariat aningaasartuutaannaassanngippata inatsisitigut piumasaqarneq nakkutilliilluarnerlu saneqqunneqarsinnaanngillat.

Tunumi inissaqarniarnikkut annertoorujussuarmik ajornartorsiuteqarneq atuuppoq aamma taamaappoq nunaqarfippasuit ilaanni pingaartumik nunatta avannaani, illupalaannguit ilaatigut type 1 type 3-nik taaneqartartut 1940-50-ikkuni sananeqarsimasut ullutsinnullu naleqqukkunnaarsimasut suli ilaatigut atornerparput. Pissutsit taamaattut akuersaarneqarsinnaanngilluinnarput iluarsineqartariaqarlutillu.

Utoqqaat siusinaartumillu sulisinnaajunnaarnersiutillit qaammammut tigusartagamininngui aappaasup isertitai apeqqutaatikkuinnaarlugit iluarsisariaqarlunnaarput.

Meeqqat avataanut inissinneqartartut

Nunatsinni meeqqat angerlarsimaffiisa ilaanni meeqqat, 0-14-inik ukiullit inooqataanikkut misigissutsitigullu unammilligassaqartut sanngiitsuusullu ilaatigut oqaatigineqarput.

ATTAVITSOQ INATSIARTUNI

Taakku immikkut ittumik ikiorserneqarnissaat matumuuna piumasarlugu apequtigissuara, Naalackersuisut taakku pillugit qanoq pilersaaruteqarnersut ?

Meeqqanut inuusuttunullu 2023-imi angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnermi inissat 192-inik amerlassuseqarput, taakku aningaasarparujussuarnik kommuninut landskarsimullu naleqarput, taamaattumik suliniutit MANU-tut ittut meeqqat 0-6-inik ukiullit ineriartorluarnissaat siunertarlugu ataatsimoortumik isiginneriaaseqarluni suliniuteqarnerit suli annertunerusumik suliniuteqarfigineqarlutillu aningaasaliiffigineqarnerunissaat siunissaq eqqarsaatigalugu isumannaarniartariaqartut isumaqarpunga.

Aamma siusissukkat iliuuseqarneq ilaqutariinnut naartusortalinnut imaluunniit angajoqqaanut 0-2 ukiulinnik meeralinnut siusissukkat iliuuseqartarnermut pilersaarutip ilaqutariit qanimut suleqatigalugit meeqqap atugaanik siuarsaanissaq aamma sumiginnaasinnaanermik pinngitsoortitsiniarnissaq tamakkiisumik anguniarneqarlunilu tapersersorneqartariaqarpoq.

Aatsitassarsiorneq

Naggataatigut Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 7, imm. 2, nr. 1. Isertitat aatsitassanik sammisanit pisut taakkualu agguataarneqarnissaat naalagaaffimmik isumaqatigiissuteqarnermut ilaapput. Pisortatigoortumik suliarinninnerup matussuserneqarnissaannut isertitat akiliutigineqartut isumaqatigiissummut tassunga ilaangillat, taamaammallu immikkut naatsorsorneqartussaallutik.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat 1. januar 2010 aallarnerfigalugu aatsitassaqaarnikkut ikummatissaqaarnikkullu oqartussaaffik tiguaat. Aatsitassanut Inatsisinik Atuutsitsinermullu Naalackersuisoqarfiup ingerlatsinikkut akisussaaffii Aatsitassat pillugit ingerlatallu tamatumunnga pingaarutillit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 7-imi, 7. december 2009-meersumi kingusinnerusukkat allangortinneqartumi kiisalu Kalaallit-Danskit Namminersorneq pillugu Ataatsimiititaliarsuata Kalaallit Nunaanni namminersorneq pillugu isumaliutissiissutaani 17. april 2008-meersumi aalajangersarneqarput.

Taama eqqaasitsereerlunga Naalackersuisunut apequtiginiarpara; aasap ingerlanerani Kuannersuarni aatsitassarsiornermut tunngatillugu aatsitassarsioqatigiiffiup nunatta avataaneersup tusagassiorfiit aqutigalugit nunatsinniit aningaasanik milliard-it arlalinnik taarsiiffigineqarnissaminik piunasaqaataanut tunngasoq Naalackersuisunit qanoq suliarineqarnersoq?

ATTAVITSOQ INATSISARTUNI

Taama oqaaseqarlunga suliap aappassanneerneqannginnerani Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu ataatsimiititaliami suliarineqarnissaa inassutingaara.